

השקפותיו ודעותיו

השקפתו על החסידות

אף כי היה מלדָה ומחנכו בנעוריו מִפֶּת האשכנזים שקורין להם "מתנגדים" וכל ימיו אחז במנהגיהם ונוסחאותיהם, בכל זאת לא התנגד מעולם בפועל להחסידים, ולא לרצון היה לו פְּדָר איש סרה עליהם. הוא היה אומר: "אמת הדבר כי מתמרמר אני מאד על 'המסידים' הראשונים של שיטת החסידות, ואני אומר 'אין הלכה כשיטה'.¹ התורה אמרה² 'לא תתגודדו', ופירשו חז"ל:³ 'לא תעשו אגודות אגודות'. ובודאי הבא ובונה במה לעצמו, ועל ידי זה מתחלקים העם לכתות ומפלגות, הרי זה מתחייב בנפשו, כי הוא מכה את בית ישראל לרסיסים ומטיל קטיגוריא בין תלמידי חכמים, ואין קץ להרעות שתצמחנה מזה. דרשו, דברו, הורו, למדו, שכך וכך ראוי לעשות בפרט זה וזה – אבל כל תצרפו את כל הפרטים האלה לכללים, לקבוע שמות, ליצור שיטות, ולברא כתות. הלא אבותינו התנאים אשר מעולם נחלקו בכמה וכמה הלכות, ולא נתחלקו לאגודות, ולא נבדלו בשם, ולא נתרחקו ולא נקרעו. אך מי יבא אחרי המלכים, מאן מלכי רבנן, את אשר כבר עשוהו, והיתה כשגגה היוצאה מלפני השליטים, והנעשה אין להשיב. אבל הבו דלא להוסיף עלה.⁴ למה נרחיב את הפרצים יותר ויותר? ואם לא נוכל

1. מליצה עפ"י כלל תלמודי. (ראה לעיל, הערה 49 בפרק "השיחה הרביעית").

2. דברים י"ד א'.

3. יבמות י"ג ב'.

4. מליצה עפ"י שבועות מ"ח ב', והכוונה: דבר שאין אנו מרוצים בו, לכל הפחות לא נוסיף עליו ולא נרחיבו.

להטיל דופי בשיטה אשר החזיקו בה כמה גאוני ארץ וגדולי עולם, אשר לית מאן דפליג⁵ ומפקפק בקדושתם וצדקתם, אמת דא ודאי כי כשאנו רואים מי שעוברים בזדון ושאט נפש על דינים הקבועים לנו בהשו"ע והפוסקים ומשנים הליכות עולמנו ופורצים גדרים המקובלים לנו — בודאי שעלינו למחות ולצאת כנגד אלה בכל תוקף שיש בידינו. ולא נחוש על מה שהם תולים עצמם באילנות גדולים, כי אלה הולכים בשרירות לבם ובהפקירא ניתא להו;⁶ ושקרים המה בודים על גדולי עולם אשר לא דמו ולא עלתה על לבם. אבל אין להרשיע את הכלל בשביל הפרט של פורצים יחידים. ובעצם ההבדל שבין השיטות, מה אנו להכריע? אבל בדרך כלל אני אומר: הנסתר נסתרות לה' והנגלות, לנו.⁷ הרי לפנינו התלמוד ונו"כ, וספר השו"ע והפוסקים וספרי מוסר מקובלים מדור דור. נחזיקה בם ונשמור לעשות הכתוב בהם ודי לנו. למה נחפוץ לצדוק הרבה ולהתחכם יותר מהראוי בדרכים חדשים אשר לא שערום אבותינו?"

גדולי רבני החסידים ידעו תכונתו ושיטתו והיו נותנים כבוד לשמו. האדמו"ר ר' אהרן ז"ל מקוידנוב, בכל פעם היותו במינסק, היה מבקר את הרב בביתו. ופעם אחת שאלהו אחד מנכבדי החסידים את משפטו על ה"גדול", ויאמר: "הלא זהו מלך דכתיב ביה⁸ זכתב לו את ספר התורה והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו". כן הוא עוסק תמיד בלמודו, ואורייתא דיליה היא,⁹ ואינו יוצא מגדריה וגבוליה. ומי יבא אחרי מלך כזה ומי יהרהר אחריו?"

5. אין מי שחולק.
6. בהפקר נוח להם.
7. שימוש מליצי של הפסוק בדברים כ"ט כ"ח.
8. דברים י"ז, י"ח-י"ט.
9. התורה היא שלו.